

VYTAUTAS MAGNUS
UNIVERSITY

Faculty of Economics and Management

INTERNATIONAL
SCIENTIFIC
CONFERENCE

ECONOMY
WITHOUT
BORDERS:
INTEGRATION,
INNOVATION,
CROSS-BORDER
COOPERATION

August
26th, 2016

KAUNAS
Lithuania

**ENVIRONMENTAL ECONOMICS
AND CURRENT ENVIRONMENTAL ISSUES**

Веслич О. О.
ДОЦІЛЬНІСТЬ ТРАНСФОРМАЦІЇ СТРУКТУРИ УКРАЇНСЬКОЇ СИСТЕМИ
ЕКОЛОГІЧНОГО ОПОДАТКУВАННЯ ЗГІДНО З ВІДПОВІДНИМИ
СТАНДАРТАМИ ЄВРОСТАТУ 180

DEMOGRAPHY AND SOCIAL POLICY

Мартінова Л. Б.
ПРОБЛЕМИ ВІДТВОРЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС 184

**ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT, NATIONAL
CHARACTERISTICS AND GLOBAL TRENDS**

Зоря О. П., Максименко І. Я., Добренька Я.
ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ
В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ 188

Мичак Н. О.
ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ, УТРИМУВАНИХ
ДЛЯ ПРОДАЖУ, ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ОБЛІКОВОЇ КАТЕГОРІЇ 190

Рожелюк В. М.
ВИЗНАЧАЛЬНІ НАПРЯМИ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ
З ВИКОРИСТАННЯМ АВТОМАТИЗОВАНОЇ ОБРОБКИ ДАНИХ 193

Yatsko M. V.
PRACTICAL ASPECTS OF THE PUBLICITY LEVELS
OF FINANCIAL REPORTING IN UKRAINE 197

**FINANCE, INSURANCE AND STOCK EXCHANGES,
UPGRADING STRATEGIC PORTFOLIO**

Акімова Л. М., Акімов О. О.
ПИТАННЯ ФІНАНСОВО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ 201

Кретов Д. Ю.
ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ КРЕДИТНОГО ЦИКЛУ 204

Мельничук Н. Ю.
СУТЬ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ФІНАНСІВ 207

Мігал О. Г.
ФІНАНСОВА КІБЕРБЕЗПЕКА- ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ В УКРАЇНІ 212

Надал С. В., Спасів Н. Я.
ДОХОДИ БЮДЖЕТУ: ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОНАННЯ В СВІТЛІ ПОДАЛЬШИХ
РЕЦЕСІЙНИХ ПРОЦЕСІВ 214

Рябокопць О. О., Чеберяко О. В.
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ В УМОВАХ
БЮДЖЕТНОЇ РЕФОРМИ 218

Сушко Н. И.
СТАНОВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ КАЗНАЧЕЙСКОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ 220

Тимошенко Н. М.
ІНСТРУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ЗАПОЗИЧЕНЬ
ДЕРЖАВОЮ НА ВНУТРІШНЬОМУ РИНКУ 223

Мартінова Л. Б., к.філол.н., докторант,
Хмельницький національний університет
м. Хмельницький, Україна

ПРОБЛЕМИ ВІДТВОРЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС

На сьогодні найбільшим викликом формуванню соціально-демографічного потенціалу як України, так і інших європейських країн є явище депопуляції. Скорочення чисельності населення за рахунок його природного зменшення фіксують близько третини європейських держав.

Прогнози до 2030 р. вказують на те, що країни ЄС поділяються на три групи: з ростом населення, скороченням чисельності населення та стабільним населенням (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка чисельності населення в країнах ЄС у 2010-2030 рр., млн. осіб [1]

	Значне зростання (скорочення)	Середнє зростання (скорочення)	Незначне зростання (скорочення)
Країни зі зростанням чисельності населення	Франція (+4,5), Великобританія (+4,5), Іспанія (+2,4)	Нідерланди (+1,3), Ірландія (+1,0), Швеція (+0,9), Бельгія (+0,6)	Австрія (+0,3), Греція (+0,2), Португалія (+0,2), Данія (+0,2), Фінляндія (+0,2), Люксембург (+0,1), Мальта (+0,1), Кіпр (+0,1)
Країни зі скороченням чисельності населення	Румунія (-1,8), Польща (-1,7)	Італія (-1,4), Німеччина (-1,4), Болгарія (-1,2)	Угорщина (-0,6), Чехія (-0,5), Литва (-0,3), Латвія (-0,3), Словачія (-0,2), Естонія (-0,1)
Країни з незмінною чисельністю населення		Словенія (0,0)	

Максимальне зростання чисельності населення буде відмічатись у Франції та Великобританії – на 4,5 в кожній з країн до 2030 р., Іспанії – на 2,4 млн осіб. Менш помітно, але істотно зросте населення в Нідерландах –

на 1,3 млн, Ірландії – на 1 млн, Швеції – на 0,9 млн, Бельгії – на 0,6 млн, Австрії – на 0,3 млн осіб (табл. 1) [1]. Однак, в більшості цих країн головний вклад в зростання чисельності населення вносить імміграція. Якщо міграційний приріст буде нульовим, то чисельність населення скоротиться в більшості країн ЄС.

Країни ЄС в даний час виявилися диференційованими по співвідношенню міграційного та природного приросту населення. Відповідно до цього, можна виділити кілька груп. Перша група – країни, в яких склалася відносно сприятлива демографічна ситуація, тобто тут населення збільшується як за рахунок природного, так і за рахунок міграційного приросту. Причому у Великобританії, Ірландії, Фінляндії та Словаччині природний і міграційний приріст були приблизно рівнозначними за своїми абсолютними параметрами. Разом з тим, міграційна привабливість деяких держав зросла буквально протягом останніх років. Наприклад, Ірландія, за даними Міжнародної організації з міграції (МОМ), стала новим центром тяжіння мігрантів в Європі, в тому числі для громадян – «нових» членів ЄС.

Друга група – країни з відносним демографічним благополуччям – Бельгія та Італія, в якій загальний приріст населення формується тільки за рахунок міграційного приросту на тлі природного спаду населення. У 1950-ті, 1960-ті і 1980-ті рр. для Італії було характерне переважання еміграційних потоків або близьке до нульового сальдо міграції. З кінця 1980-х рр. міграційний приріст став стійко зростати. За останні роки на Італію припадає рекордний показник міграційного приросту в ЄС в абсолютному обчисленні. З 2010-2016 рр. приплив іммігрантів в Італії постійно збільшується через ситуацію на Близькому Сході та Північній Африці.

Третя група країн відрізняється скороченням населення, але в цьому «винен» виключно спад населення в результаті природного руху на тлі міграційного приросту. Ця група представлена Угорщиною і Естонією. Тут природні втрати певною мірою компенсувались міграційним притоком з інших східноєвропейських країн і СНД.

Четверта група – 5 країн ЄС, в яких спостерігається спад населення за рахунок обох компонент – природного та імміграційного скорочення. Це держави з найбільш неблагополучною демографічною ситуацією у ЄС. До їх числа належать Німеччина, Польща, Болгарія, Румунія, Латвія і Литва. У Латвії скорочення населення обумовлене значним перевищенням смертності над народжуваністю. Хоча еміграція також вносить свій «негативний вклад» в скорочення населення. Після приєднання Латвії до ЄС латиські громадяни активно почали виїжджати на заробітки до Західної Європи.

Таким чином, роль міграційного приросту в підтриманні чисельності населення ЄС в даний час дуже істотна. В цілому в ЄС близько 75% приросту населення припадає на імміграцію. Потюки іммігрантів в деякі країни доповнюють природний приріст, перевищуючи його в кілька разів, перекивають природне скорочення або, як мінімум, компенсують його. За прогнозами демографів з Інституту системного аналізу Австрійської

академії наук, для підтримки чисельності населення Європи на незмінному рівні їй буде необхідний щорічний міграційний приріст на рівні 1,9 млн. осіб. Крім того, міграція має опосередкований вплив на зміну чисельності населення. Мігранти без сумніву сприяють збільшенню природного приросту в приймаючій країні, оскільки є, як правило, досить молодими людьми, серед яких вища народжуваність і нижче смертність.

В ЄС спостерігаються істотні зміни у віковій структурі населення під впливом демографічної хвилі, яка виникла через спад народжуваності після другої світової війни. Як наслідок, вікова структура населення ЄС суттєво «постаріла» і цей процес незворотній. Частка людей у віці старше 65 років збільшиться до 23,7% в 2030 р. Передбачається, що лідерами старіння в ЄС стануть Німеччина, Італія, Фінляндія, Греція [1].

Україна наразі належить до тридцяти країн світу з найстарішим населенням. На тлі загального зниження чисельності населення у нашій країні його старіння в найближчі десятиріччя прогресуватиме, адже невдовзі саме особливості наявної вікової структури діятимуть у бік значного збільшення частки людей похилого віку. Проте та обставина, що відставання України від провідних європейських країн за тривалістю життя населення значною мірою формується насамперед за рахунок надмірної передчасної смертності (зокрема, у трудоактивному віці), не знімає, однак, гостроти й значущості проблеми подовження тривалості життя літніх осіб та, зокрема, скорочення смертності у «ранньому пенсійному» віці. У нашій країні довголіття досягає значно менша частка літніх осіб, ніж в розвинутих європейських країнах (рис. 1) [2].

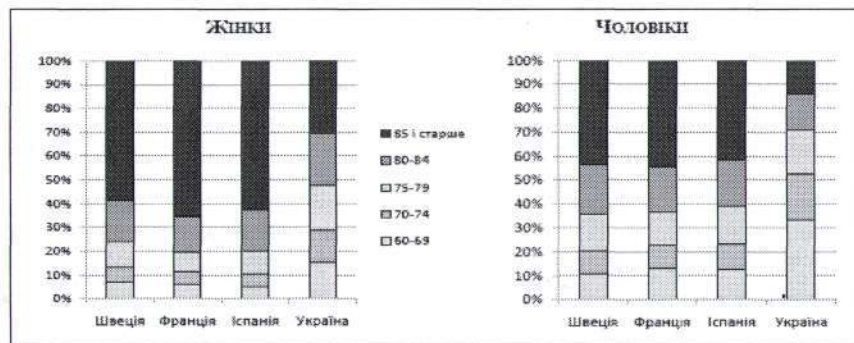

Рис. 1. Розподіл чисельності населення, яке помирає в похилому віці в Україні та окремих країнах ЄС [3]

Особливо різкою відповідна відмінність є для чоловіків – частка тих, хто доживає до 80 років, серед осіб, які перетинають відмітку «першого порогу старості» (60 років), в Україні у середньому майже на 34 в. п. нижча, ніж в еталонних країнах. Однак і для жінок за сучасного режиму їх дожиття у похилому віці частка тих, хто перетинає відмітку довголіття (80 років) у складі осіб, які дожили до 60 років, на 23 в. п. нижча за шведську і

майже на 28 в. п. – порівняно з Францією або Іспанією. Близькими до цих значень є й показники розриву між Україною й обраними країнами за часткою новонароджених жінок, які доживають до 75-річного віку. Проте, наскільки відрізняються сучасні умови дожиття й, зокрема, досягнення довголіття жінками в Україні та розвинутих європейських країнах, дозволяє судити повіковий розподіл чисельності населення, яке помирає у похилому віці, за відповідними таблицями смертності й тривалості життя для жінок та чоловіків (рис. 1) [2].

Виходячи з окреслених вище проблем, слід підкреслити, що потрібні неординарні зусилля для адаптації суспільства до цього глобального процесу трансформації демографічних структур, щоби ситуація не перетворилась на так звану «кризу старіння» [3], яка загрожує країнам з низькою народжуваністю як в країнах ЄС, так і в Україні.

Література:

1. Боженко В.В. Демографический фактор расширения Европейского Союза. – М.: Экон-информ, 2011. – 151 с.
2. Населення України. Імперативи демографічного старіння. – К. ВД «АДЕФ-Україна», 2014. – 288 с.
3. Населення України. Народжуваність в Україні у контексті суспільно-трансформаційних процесів. – К.: АДЕФ-Україна 2008. – 288 с.